इतिहास

कऱ्हाडच्या गिजऱ्यांची
हकीकत

१०९

" Joint project of the Rajawade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai."

(1) सं० ४-२१० श्री करवीर ...

१६/१९

श्री
अनेकशाकिसं
पट प्रकाश कहश्री
मनध्वांतध्वंसोवि
जयतेविद्याशंकर
भारती

(१०५)

श्रीशंकर

श्रीमत्परमहंस परिव्राजकाचार्य श्री ऋष्य
श्रृंगपुर षड्दर्शनि संस्थापक श्रीकमलानीकेत
करवीर सिंहासनेश्वर श्रीमच्छंकराचार्यान्वय
संजाताभिनव श्री विद्याशंकर भारती स्वामी
करकंजोद्भव श्री विद्यानरसिंह भारती स्वामी
कृत नारायण स्मरणानी.

श्रीगुरु भक्तीपरायण राजमान्य राजश्री विनायकराव देशपांडे वा। कराड यासी विशेषस्तु तुमचे कल्याण इछितश्री निकट असो तदनंतर तुम्ही करून आलीकडे विनंतीपत्र येऊन सविस्तर निवेदनात येत नाही असो. स्वारीचे येणे कराडाहून जाहले समई वो। राजश्री भैरव दीक्षित गिजरे यासि इकडून प्रसादिक छाटी देणेची परंतु शिलकेस नसल्यास्तव तमेचाणे जहाले स्तव हल्ली वो। राजश्री बाळंभट गिजरे याज समागमे पाठविली आहे तर मशार निल्हे गिजरे यास पावते करून यावे वरचेवर विनंतीपत्र देणेत सविस्तर कळवीत असावे विशेषा लि।। हिणे ते काय शके १८०१ अश्विन वा।। ५ महानुशासनं वरीवर्ति

(इत्यलं)

Joint project of Rajwade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai.

श्री

१०८

श्रीमत् श्रौतस्मार्त कर्मानुष्ठान तत्पर राजमान्य राजे
श्री समस्त ब्राम्हण अग्रहार शिवापूर क्षेत्र कऱ्हाड स्वा
मी गोसावी यासी-

पोष्य श्री कराचार्य पंडीत राय आधिक नमस्कार तुम्ही
जोशी व ग्रामोपाध्ये कऱ्हाडकर याचे हातून पत्र पाठवि
ले ते थे लिहीले की महाराजे शिवापुर अग्रहार करून
दिल्हा तदारभ्य हा काल पावेतो सुखरूप चालिले
सांप्रत स्वामिनी अग्रहारीचे वडीलपण मोरेश्वर भट
गिजरे व लक्ष्मणभट वैद्य व गोविंदाचार्य टोणपे व निलकं
ठभट गिजरे व पोरा भटी नारायणभट ढवळीकर या
पांचा जणास देऊन अग्रहारीचे बहुमान विडे गंध अक्ष
ता वस्त्रे इत्यादिक पांचा जणानी घ्यावा व नक्त बाव
वतूप पांचा जणानी घ्यावे व बलोत्यानी जे राबणे ते
पांचा जणाचे घरी राबावे ऐसी सनद करून दिल्ही
आहे म्हणोन लेहिले ऐसी यास अग्रहार झाल्यापासून
राजेश्री -   चे तीर्थपुरोहित मोरेश्वर भट अग्रहारीचे
धंदा करीत आले आहेत नक्त बाव ब्राम्हणास प्राप्त
करीताहेत तूप श्री   चे आभिषेक आहे त्याचे
नैवेद्यास व ब्राम्हणास प्रविष्ट होत आहे व लग्न
मुहूर्त ज्या ब्राम्हणाचे घरी होते तेथे बलोत्यास

(3)

मोरेश्वर भट सांगोन त्यांचे घरी पाठवीत आहेत. ऐसे
असता सांप्रत स्वामिनी सनद सदरहू प्रमाणे दिल्ही व
सनदे मध्ये पांचाजणास बहुमानाच्या पांच खडीया
दिल्हीया येणे करून समस्त ब्राम्हण बहुश्रमी आहेत
अग्रहार ब्राम्हयानी सोडवे ऐसे प्राप्त झाले ऐसीयास
स्वामिनी पुर्वी पासून जैसे मोरेश्वर भट धंदा करीत आले
आहेत आणि समस्त ब्राम्हण समाधानरूप आहेत तैसे
च उत्तरोत्तर चाले ऐसे केले पाहिजे म्हणोन लिहिले व
तुम्ही लिहिल्याप्रमाणे तुमच्या पत्राचे पाठीशी रुद्राजी
पंती लिहिले ऐसीयास श्रीनिवास भट रोणपे हे येथे
आले त्याणी मोरेश्वर भट व गोविंदाचार्य याणी पत्र पाठ
विले आहे म्हणोन पत्र घेऊन आले ते सदरहु प्रमाणे
वडील पण व बाजे लोक लिहिले आहे त्याप्रमाणे पत्र द्या
वे म्हणोन लिहिले होते व श्रीनिवास भटानी तोंडी जबा
नीही बोलिले की सदरहू प्रमाणे रुद्राजी पंतानी सनद
द्यावी म्हणोन सांगो पाठविले आहे ऐसे बोलिले त्यास
आम्हास भास केला की हे समस्त ब्राम्हणाचे संमतेच पत्र
आणिले असेल म्हणोन. त्यावरून आम्ही सदरहू सनद
दिली त्यानंतर तुमचे पत्र जोशी व ग्रामोपाध्यानी आणिले
त्यावरून श्रीनिवास भटानी पत्र आणिले ते तुम्हास न
कळत आणिले ऐसे कळो आले व शोध करितां गोविंदा
चार्यानी मोरेश्वर भटास न कळत त्यांचे नावे कृत्रीम

Joint project of the Rajawade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai

करूनपत्रपाठावीले ऐसा निश्चय झाला ऐसीयास गोवि
दाचार्यांनी ऐसे करणे उचीत नव्हे येसीयास सदरहू प्र
माणे पांचाजणाचे नांवे वडील पणाची सनद दिल्ही
आहे तेरद असे. मोरेश्वरभट जैसा अग्रहारीचा धंद्दा
करीत आले आहेत तैसा मोरेश्वरभटींच उत्तरोत्तर
करावा नक्कबाबवतूप मोरेश्वरभट मौजे मजकूरचे
हुदेदारास व मोकदमास सांगोन समस्त ब्राम्हणा
स वांटून देतील व ज्याचे घरी कम्न प्रयोजन होईल
त्यांचे येथे बलोत्यास पाठवणे ते पागवितील दुसरी
यास संबंध नाही तुम्ही लीहील्याप्रमाणे झाने वंद
करून हे पत्र दिल्हे आहे व येणे प्रमाणे देशकास व
हुदेदारास मोकदम मौजे मजकूर यास पत्रे दिल्ही
आहेत जाणीजे चीत्रभानुनाम संवत्सरे कार्तिक शु॥
५

श्रीमन्मा
जनेयहनु
मन शरण

पा हुजुरे हेपिञ्जप्ना

Joint Project of the Rajwade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai

(5)

१०७

श्री

मा। राजमान्य राजश्री देशमुख व देशपांडे पा कऱ्हाड यासी

श्री करवीर शंकराचार्य पंडितराय आसिर्वाद राज्याभिषेक शके ७८

शुभकृत नाम संवत्सरे चैत्र शुध्द पंचमी रविवासरे मौजे

श्रीचिंतामणी चरणीतत्पर

सैदापुर पा कऱ्हाड हे गांव राजश्री

कैलासवासी स्वामीनी कऱ्हाड क्षेत्रीचे

समस्त ब्राम्हणास सर्वमान्य अग्रहार करून दिल्हे आणी

शिवापुर नांव ठेविले अग्रहार सर्वमान्याचे राजपत्री

जलतरु पाषाण निधी निक्षेप सहित सर्वमान्य

दिल्हे ऐसे लेहिले आहे यास्तव तेथील जे उत्पन्न होईल

ते समस्त ब्राम्हणांचे विषय आहे ऐसीयास ते अग्रहार कृष्णा

तीर पुण्यस्थळ पाहून कोण्ही धार्मिष्ठ समर्थ पुरुष तीर्थ देवस्था

नाचा जीर्णोध्दार रूपे स्थापना करील अथवा नुतन देवा

चे स्थापना करील त्या देवस्थानी यात्रादि उत्साह चालि

ला तरी तेथील करभार देसक व जकाती मुळे उत्पन्न

होईल ते समस्त तुम्हा ब्राम्हणाचा भाग आहे- पुर्वी अग्र

हार केले तेव्हां मोरेश्वर भट गिजरे यांच्याच विद्यमाने

झाले आहे यास्तव सदर हू विषय मोरेश्वर भट गिजरे

व त्यांचे पुत्र व भाउ यांचे विद्यमाने यथा विभागे घ्यावें

तुम्ही तेणे प्रमाणे वर्तवावे याउपरी देवास कोण्ही वस्त्र

फळ दक्षणा ठेवितील ते फिर कोळ असेल ते देवसेवक

गुरवानें घ्यावें. विशेष दक्षिणादिक असेल तरी क्षेत्र

(6)

त्याप्रमाणे गुरवास देऊन उरेल ते देवाचे जामदार
खाना ठेवावे यास कोण्हीं अन्यथा करावयास सं
बंध नाहीं जाणीजे छ ३ माहे जमादिलाखर सु॥
इसने अशरीन मया अलफ हे आशीर्वाद

सिक्का ○ बरोबर
वाचतायेतनाही

Joint project of the Rajawade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai.

(७)

१०८

श्री

वेदशास्त्रसंपन्न राजेश्री समस्त ब्राह्मण क्षेत्र

कराड स्वामीचे सेवेसी -

सेवक बालाजी राव प्रधान नमस्कार विनंती उपर

वेदमूर्ती राजेश्री नारायण दिक्षित यांणी अथर्वण

चौवक्षेत्रींचे वर्तमान पेशजीपासून सर्व विदित

केले त्यावरून सावित्तर कळले राजश्री स्वामी

कैलासवासी यांणी आपले तीर्थपुरोहीतपण वेदमुर्ती

सवाई कृष्णाचार्य नामे करून दिल्हे आहे त्याचे

कागदपत्र द्वाखवीले त्याप्रमाणे चालत आहे हाली

वेदमूर्ती राजेश्री त्रीबंक भट टवळीकर यांणी पत्र

नेले आहे की राजश्री नारायण दिक्षीत यांणी

निशाण न करावे. म्हणून त्यास ते पत्र रद्द असे

ज्याप्रमाणे पाहिल्यापासून चालत आले आहे तेणे

प्रमाणे चालवणे. आग्रहावरास कौल व निशाण क

रीत आहेत तेणेप्रमाणे करितील स. ६८ रजब

सुमाइ हीदे खमसेन मया अलफ (लेखन सीमा)

बार

(8)

श्रीचिंताम
णी चरणी
शरण

(१०९)

आज्ञापत्र राजेश्री श्रीकराचार्य पंडितराय ता। मोक
दमानी मौजे सैदापुर उर्फ शिवापुर अग्रहार पा।
कऱ्हाड यासी आज्ञा केली ऐसीजे पुर्वी कैलासवासी
माहाराज कर्नाटका मध्ये आसतां राजेश्री रामचंद्र
पंडित आमात्य याणी मौजे मजकूर कऱ्हाड क्षेत्री
च्या ब्राम्हणास अग्रहार देऊन आपली सनद दिल्ही
होती त्यानंतर राजश्री देशास आले वरी कऱ्हाड
क्षेत्रीचे समस्त ब्राम्हण राजदर्शनास येऊन विनंती
केली कीं मौजे सैदापुर रा॥ रामचंद्र पंती कऱ्हाड
क्षेत्रीचे समस्त ब्राम्हणास अग्रहार करून देऊन
आपली सनद दिल्ही आहे माहाराजानी राजपत्र
देऊन उत्तरोत्तर ब्राम्हणाची स्थापना केली पाहिजे
म्हणून विनंती केली त्यावरून राजेश्री नी मना
स आणिता ब्राम्हण थोर सत्पात्र ऐसे जाणून सदर
हू अग्रहार करार करून राजपत्र दिल्हे आग्रहारी
चा विभाग ब्राम्हण परत्वे करून द्यावया विषयी राजे
श्री नी आज्ञा केली त्यावरून आग्रहारीचा विभाग
ब्राम्हण परत्वे करून जाबीता आम्ही करून दिल्हा व अग्र
हारी पंडित रायाकडील दुबार असावयाचा दंडक
आहे परंतु सदरहु अग्रहारी दुबार पाठवायाचे माफ

A project of the Rajwade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai

(१)

करून राजेश्री नी ब्राम्हणाचे विभागाची समजाविशी
ब्राम्हण आपले आपण करून घेतील ऐसी आज्ञा केली त्यावरू
न तुम्हास पूर्वी आज्ञापत्र सादर केले होते व सदरहू अग्र
हाराचे हिसेब कितेबाचे कागद आपले तीर्थपुरोहिता
चे घरि असावे ऐसी राजेश्रीनी आज्ञा केली त्यावरू
न सदरहू अग्रहारीचे हिसेबाचे कागद राजेश्री चे
तीर्थपुरोहित राजेश्री मोरेश्वर भट गिजरे यांचे घरी
ठेवीत जाणे म्हणून तुम्हास आज्ञापत्र सादर केले
होते ऐसीयास वसंतगड मोरेश्वर भटाची पुस्तके
किलेचे कारखानानी याचे घरी दग्ध झाली तेंव्हा
सदरहू पत्रे दग्ध झाली यास्तव हे पत्र सादर केले असे
ऐसीयास पुर्वी मौजे मजकूर अग्रहारी दुबार माफ केला
वगैरेचे हिशेबा कितेबाचे कागद राजश्री चे तीर्थ
पुरोहीत मोरेश्वर भट गिजरे यांचे घरी ठेवीत जावे
ऐसा दृढार्थ केला आहे त्याप्रमाणे वर्तत जाणे छ २८
रमजान खमस सबा अशर मयाव अलफ बार सुरूर (बार सुदुर)
मोर्तब

(१०)

हि वंशावळ गिजरे घराण्यापैकी सर्वांत वडील घराण्याची वडील पुरुषांचीच नावे दाखल करून दिली आहे

मूळपुरुष- मोजे वीर ता। पुरंदर जिल्हा पुणे येथील- जोशी-कुळकर्णी

१ भैरंभट
२ कृष्णंभट
३ विरेश्वरभट
४ कृष्णभट
५ बाळंभट
६ हरिभट
७ दामोदरभट
८ गोविंदभट
९ जनार्दनभट
१० नारायणभट
११ विरेश्वरभट
१२ रामेश्वरभट
१३ नर[illegible]भट

Rajawade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai
Joint project of the

(11)

१४ कृष्णंभट

१५ आपदेवभट

१६ अनंतभट

१७ नरहरिभट - उर्फ नरसिंहभट.

१८ विश्वनाथभट

१९ विरेश्वर उर्फ मोरेश्वरभट

२० नारायणभट.

२१ बाजीदिक्षित

२२ माणिकदिक्षित

२३ रघुनाथदि०

२४ बहिरवदिक्षित.

२५ भगवंत उर्फ शिवजी - हयात

यावंशावळीचे खरेपणाबद्दल बरेच कागद प्रसिद्ध झाले आहे त व ज्यास कांहीं शंका येईल त्यास यासंबधी अस्सल कागद दाखविण्यात येतील ही वंशावळ कागदोपत्री माहीतीवरून बरोबर आहे -

[illegible]

"Joint project of the Rajawade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai."

[illegible]

१०४

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

१३००

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

" Joint Project of the Rajwade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai. "

[illegible]

" Joint project of the Rajawade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan Mumbai. "

[illegible]

Joint project of the Rajawade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai.

(15)

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

" Joint project of the Rajawade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai."

मूळ प्रत पाहण्यासाठी संपर्क

इतिहासाचार्य वि.का. राजवाडे संशोधन मंडळ, धुळे

राजवाडे पथ, गल्ली नं. १, धुळे-४२४००१ (महाराष्ट्र)

दूरध्वनी क्रमांक (०२५६२) २३३८४८

Email ID : rajwademandaldhule@gmail.com